

Șase partide și-au asumat angajamente de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități

În septembrie curent, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte și Asociația Keystone Human Services International Moldova au lansat *Carta de Principii și Angajamente în domeniul dizabilității*.

Documentul a fost elaborat de câteva organizații neguvernamentale cu implicarea persoanelor cu dizabilități locomotorii, de vedere, de auz și intelectuale. Lansarea s-a desfășurat în cadrul unei mese rotunde, unde au participat organizații ale societății civile active în domeniul dizabilității și câțiva reprezentanți ai partidelor politice din Republica Moldova. Participanții la discuții au venit cu propuneri ca persoanele cu dizabilități să fie implicate în viața politică, solicitând includerea persoanelor cu dizabilități pe listele de candidați în alegeri, desfășurarea ședințelor consiliilor locale în spații accesibile, în așa fel încât să poată participa și persoanele cu dizabilități. Potrivit Asociației Keystone Moldova, până la sfârșitul lunii octombrie, șase partide au subsemnat *Carta de Principii și Angajamente în domeniul dizabilității*. Este vorba de Partidul Democrat din Moldova, Partidul Verde Ecologist, Partidul Comunist Reformator din Moldova, Partidul Democrația Acasă, Partidul Politic „Mișcarea Populară Antimafie” și Partidul Liberal Reformator. Prin semnarea Cartei, partidele și-au asumat angajamente pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova.

Carta de Principii și Angajamente în domeniul dizabilității poate fi văzută pe pagina web www.keystonemoldova.md

LINIA VERDE NEDISCRIMINARE

În iulie-august 2014, la Linia Nediscriminare a Coaliției Nediscriminare

(0.8003.8003 – apel gratuit)

au fost înregistrate 96 de apeluri, cetățenii invocând încălcarea mai multor drepturi prevăzute de Constituția Republicii Moldova, inclusiv:

22	dreptul la asistență și protecție socială
21	dreptul la un proces judiciar corect
13	dreptul la informație
11	dreptul la egalitate
11	dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

Au mai fost reclamate încălcarea dreptului la muncă și la protecția muncii, dreptul la protecție socială a persoanelor cu dizabilități, dreptul la cetățenie, dreptul la educație ș.a.

Dezinstituționalizarea schimbă percepția persoanelor cu dizabilități despre lume și despre viața în comunitate

Anul acesta, școala-internat auxiliară din satul Crihana-Veche, raionul Cahul, a fost închisă, iar copiii de aici au fost plasați în familiile lor biologice. Majoritatea copiilor cu dizabilități intelectuale ușoare care până nu demult erau practic închiși în internat, frecventează acum școlile obișnuite împreună cu alți elevi. Directoarea fostei instituții rezidențiale crede că plasarea copiilor cu dizabilități într-un mediu străin lor îi va face să se simtă marginalizați. Specialiștii în domeniul incluziunii sociale susțin însă că dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități schimbă percepția lor despre lume și despre viața în comunitate.

Andreea Matcaș din satul Crihana-Veche a studiat la Școala-internat timp de cinci ani, iar acum învață în clasa a șasea la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din sat. La început, îi venea greu să se adapteze cu noii colegi, dar și cu programa școlară, însă după o lună de zile, fata are rezultate bune la învățătură. „Aștept cu nerăbdare lecția de limba și literatura română. Îmi place să citesc mult”, se destăinuie Andreea. Ea spune că atunci când întâmpină unele dificultăți la disciplinele școlare, o ajută profesorii.

Cadrele didactice de sprijin vin în ajutorul copiilor

După amiază, Andreea frecventează orele supli-

La lecția de limba și literatura română, în clasa a șasea de la Liceul „Mihai Eminescu” din Crihana-Veche

mentare, unde un profesor o ajută să-și pregătească temele pentru acasă. Raisa Popa, profesoară de geografie, dar și cadru didactic de sprijin pentru copiii în dificultate, susține că fetița se acomodează bine, vrea să învețe lucruri noi. „Acum fiecare profesor își ajustează planul de studii în funcție de capacitatea copilului de a înțeles. Prin urmare, avem programă obișnuită, modificată, (unde copilul poate să fie în clasa a șasea după vârstă, dar abia învață a citi) și cea adaptată, când profesorul îi dă mai puține însărcinări elevului cu nevoi speciale față de alți copii”, explică pedagogul de sprijin din Crihana-Veche.

Tatiana Matcaș, mama Andreei, ne povestește că la început i-a fost teamă că fetița ei va fi ignorată de colegii de liceu. „Când vine un elev nou în clasă, o perioadă de timp este văzut într-un mod ciudat de ceilalți. Acum însă copiii se obișnuiesc cu ea. Este un copil normal, doar că memorizează mai greu”, spune ea.

Doamna Raisa Popa, cadru didactic de sprijin, o ajută pe Andreea Matcaș să-și pregătească temele pentru acasă

Prin educația incluzivă promovăm nediscriminarea

Nadejda Starii, fosta directoare a Școlii-internat, susține că elevii scoși din instituția rezidențială, s-ar putea simți discriminați de colegi și profesori: „Aici toți copiii erau la fel, aveau aceleași nevoi speciale. Odată scoși din școala noastră și incluși în alte instituții de învățământ, ei vor fi izolați”. De altă părere sunt specialiștii în domeniul incluziunii sociale. Parascovia Munteanu de la Asociația Internațională Keystone Moldova susține că incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

schimbă percepția lor despre viață. „Educația incluzivă ajută la socializarea persoanelor cu nevoi speciale și la extinderea cercului lor de prieteni. În plus, abordarea individualizată a persoanelor cu dizabilități în școala generală promovează toleranța și acceptarea acestora nu numai în instituțiile de învățământ, dar și în societate. În general, promovând educația incluzivă, promovăm nediscriminarea”, conchide specialistul.

În Școala-internat auxiliară din Crihana Veche erau instituționalizați 35 de copii și lucrau peste 30 de angajați. Acum, când instituția a fost

Potrivit Ministerului Educației al Republicii Moldova, în 2013 au fost închise șapte instituții rezidențiale pentru copii:

- Școala-internat de tip închis din satul Țarigrad, raionul Drochia
- Școala-internat auxiliară din orașul Telenești
- Școala-internat auxiliară din satul Văscăuți, Florești
- Școala-internat auxiliară din satul Tocuz, Căușeni
- Școala-internat specială pentru copii cu poliomeilită din orașul Ialoveni
- Casa de copii din Cernoleuca, Dondușeni
- Școala-internat sanatorială din orașul Drochia

închisă, angajații au fost concediați, iar majoritatea copiilor au plecat în familiile lor biologice, fiindu-le acordate ajutoare materiale din partea autorităților publice locale.

Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, aprobat de Guvernul Republicii Moldova în iulie 2011, promovează extinderea educației incluzive, bazată pe necesitățile și dreptul copilului de a crește într-o familie sau într-un mediu cât mai apropiat, indiferent de vârstă, boală, dizabilitatea pe care o are sau de școala pe care o frecventează.

Tineri de diferite etnii și religii reuniți într-un spațiu deschis pentru comunicare

Peste o sută de copii și adolescenți din țară, cu vârste cuprinse între 10 și 17 ani, au fost implicați recent în mai multe activități de promovare a toleranței. Reprezentanți a zece grupuri etnice și religioase din Moldova (armeni, bulgari, găgăuzi, greci, evrei, moldoveni, polonezi, ruși și ucraineni), inclusiv din regiunea transnistreană și autonomia Găgăuzia, grupuri de refugiați din Uzbekistan și Siria, dar și reprezentanți din Ucraina s-au întrunit la Vadul lui Vodă, în cadrul unui proiect educațional interetnic „Sursele toleranței”.

Organizatorii au implicat participanții în ateliere de lucru în domeniile educației, mass-mediei, culturii, drepturilor omului, păcii și a dialogului, în cadrul cărora s-a discutat și despre parcursul european al Moldovei. Zilnic, participanții au fost informați despre aspecte culturale, tradiții, obiceiuri ale fiecărui grup etnic în parte.

Bobbie Traut, manager de program al reprezentanței Civil Rights Defenders în Moldova, a menționat cu ocazia deschiderii reuniunii că astfel de proiecte sunt importante datorită promovării drepturilor omului și a toleranței, calea ce duce la

Tineri și copii la deschiderea proiectului educațional interetnic „Sursele toleranței”.

o societate prosperă și mai sigură.

Josef Zisels, președintele Consiliului general al congresului evreiesc euro-asiatic a menționat, la rândul său, că în rezultatul acestor întâlniri

„copiii și nepoții noștri” devin parte a echipei, se implică de-a lungul anilor și continuă să dezvolte și să extindă proiectul.

Copiii și adolescenții antrenați pentru prima oară, dar și

cei care au participat anterior la astfel de activități, au spus că întâlnirile sunt foarte importante pentru ei, deoarece oferă un spațiu deschis pentru comunicare cu reprezentanți ai diferitor grupuri culturale și etnice.

Proiectul s-a desfășurat pentru a patra oară în Moldova, unul similar existând în Ucraina din anul 2002, iar în Georgia din 2012. Evenimentul a fost organizat de Centrul cultural evreiesc „KEDEM” și Congresul evreiesc euro-asiatic, cu susținerea financiară a Civil Rights Defenders, dar și de alte instituții și oameni de afaceri din țară și din străinătate.